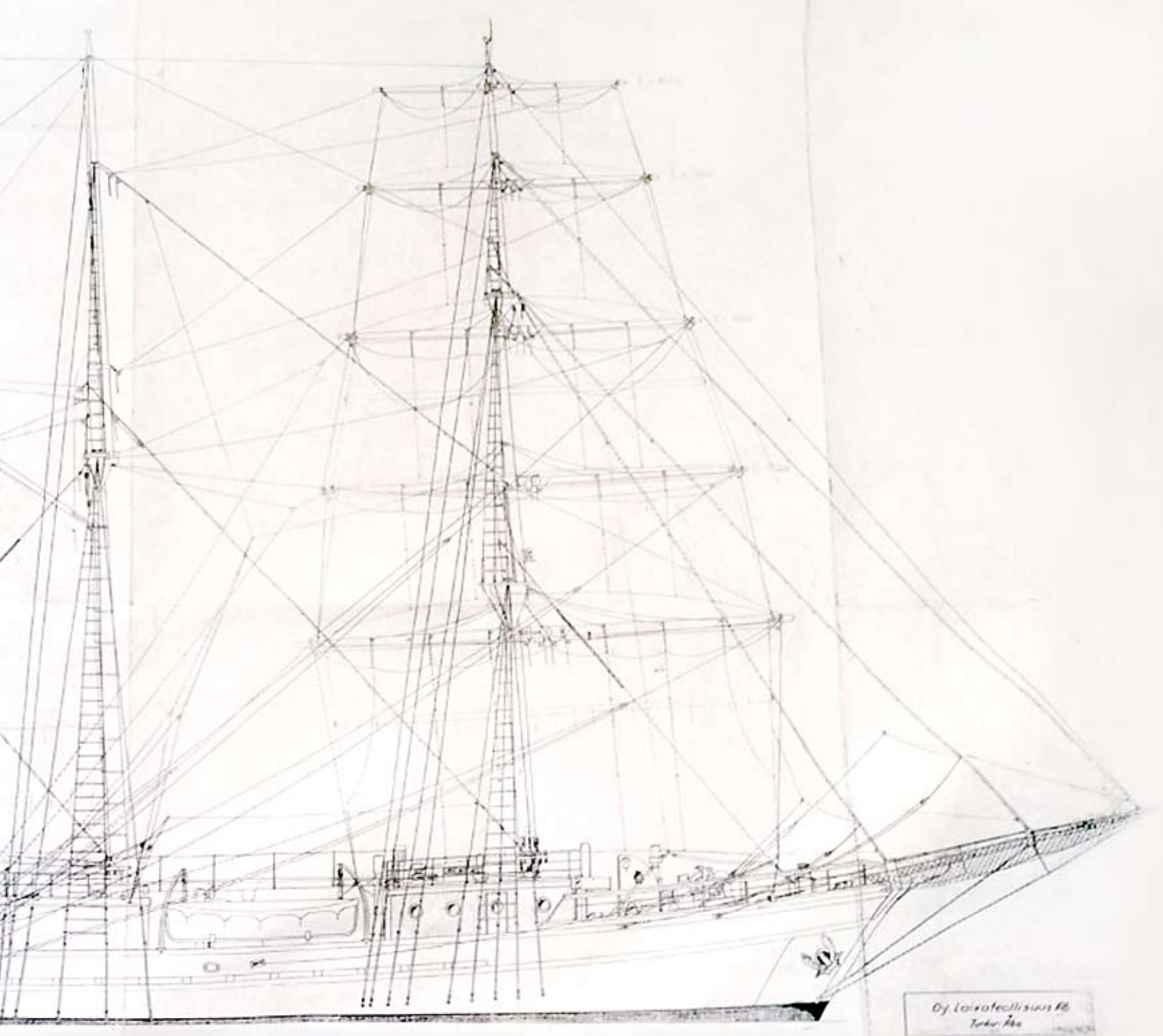

SOTAKORVAUSKUUNARI • KRIGSSKADESTÅNDSKONAREN

Vega

SOTAKORVAUSKUUNARI VEGA on yksi kahdesta jäljellä olevasta 91:stä puukuunarista, jotka rakennettiin osana Suomen sotakorvauksia Neuvostoliitolle. Kuunarissa perinteinen laivanrakennustaito yhdistyy materiaalin ja tuotannon innovatiivisuuteen; liimapuun käyttäminen laivan kaarissa ja palkeissa sekä rungon sarjatuotanto oli aikanaan edistysellistä.

Vega on Suomen historiaa. Alus kuvastaa pienen maan valtavaa urakkaa itsenäisyyden säilyttämiseksi ja sodan jälkeisen teollisen tuotannon voimakasta kehitystä.

Vega rakennettiin koulukuunariksi ja se oli takiloitu kuunarilaivaksi eli barkentiiniksi. Aluksen kotisatama oli Tallinna. Viron valtio lahjoitti aluksen Vega-säätiölle Pietarsaareen 1996. Säätiön tarkoituksena on restauroida Vega ja kertoa sen kautta maamme sotakorvaushistoriasta ja laivanrakennuksesta.

Vega-säätiön tavoitteena on rakennuttaa laivahalli Vega-kuunarille Pietarsaaren Vanhaan satamaan. Säätiö hakee rahoitusta projektille.

KRIGSSKADESTÅNDSKONAREN VEGA är en av de två kvarvarande av de totalt 91 träskonare som byggdes i Finland som en del av krigsskadeståndet till Sovjetunionen. I skonaren möts traditionell skeppsbyggnadskonst med innovativa material och produktionstekniker; spanter och balkar i limträteknik och en serieproduktion av skroven.

Vega är Finlands historia. Skonaren representerar ett litet lands förtvivlade kamp för sin självständighet och den intensiva utvecklingen av den industriella produktionen efter kriget.

Vega byggdes som skolskonare och hon var riggad som skonertskepp (barkentin). Skeppets hemmahamn var i Tallinn. År 1996 överlät Estniska staten skonaren som en gåva till Vega-stiftelsen i Jakobstad, vars ändamål är att restaurera skeppet och berätta om skeppsbyggnad, krigsskadeståndet och dess betydelse för Finlands utveckling.

Vega-stiftelsen ämnar uppföra en skeppshall för skonaren Vega i Gamla hamn i Jakobstad. Stiftelsen söker nu om medel för projektet att bygga Skeppshallen.

VEGAN RESTAUROINTI- JA KORJAUSTYÖT

aloitettiin 1990-luvun lopulla. Päämääränä oli purjehduskuntoinen alus. Vaadittavien korjaustöiden määrä osoittautui valtavaksi. Suurin osa rungon kaarista oli lahonnut ja ne oli uusittava. Työ aloitettiin ja keulaan valmistettiin ja asennettiin uudet kaariparit.

Vuonna 2012 Vega-säätiö päätti, ettei Vegasta tavoitella merikelpoista. Alus asetetaan sen sijaan esille näyttelyhalliin samaan tapaan kuin Vasa-lai-va Tukholmassa. Tulevassa Laivahalli-näyttelytilassa järjestetään lisäksi näyttelyitä, jotka esittelevät sotakorvaushistoriaa.

VEGA STOD PÅ SLIP i slutet av 1990-talet när renoveringen av skeppet påbörjades. Då var avsikten att skonaren skulle segla. Omfattningen av renoveringen visade sig vara övermäktig. De flesta av spanterna var ruttna och måste förnyas, ett arbete som nu är utfört i förskeppet.

År 2012 tog Vega-stiftelsen beslutet att Vega inte mera kommer att segla. Skonaren skall ställas ut i en egen hall, likt regalskeppet Vasa i Stockholm. I den kommande hallen –Skeppshallen– skall även utställningar om krigsskadestånd arrangeras.

VEGAN AINUTLAATUISUUTTA KOROSTETAAN

asettamalla runko esille siten, että se ilmentää aluksen elinkaaren kolmea vaihetta:

1. Laivan etuosa havainnollistaa aluksen rakennetta. Uudet, liimapuusta valmistetut kaariparit, jätetään näkyviin.
2. Keskiosassa näkyy aluksen nykyinen, turmeltunut tila.
3. Aluksen takaosa restauroidaan alkuperäiseen, vuoden 1952, kuntoon.

DET UNIKA I SKONAREN VEGA lyfts fram genom att skrovet ställs ut så att man kan observera tre olika stadier av skeppets livscykel:

1. Förskeppet visar konstruktionen. De nya spanterna i limträ förblir synliga.
2. Midskeppet visar förfallet och nuläget.
3. Akterskeppet restaureras till ursprungligt skick från 1952.

PIETARSAAREN VANHA SATAMA

Pietarsaarella on pitkä laivanrakennushistoria. Nykyisen Vanhan sataman alueen ensimmäinen tunnettu veneveistämö perustettiin 1660-luvulla ja Pietarsaaren veneveistämöiltä valmistui satoja aluksia 1800-luvun loppupuolelle asti. Mm. Suomen ensimmäinen maailmanympäripurjehtija ja Itä-Intianmatkaaja rakennettiin Pietarsaassa. Perinteet elävät edelleen seudun nykyisissä veneveistämöissä, jotka valmistavat maailmanluokan purjealuksia.

GAMLA HAMN I JAKOBSTAD

I Jakobstad finns gamla skeppsbyggertraditioner. Det första kända skeppsvarvet grundades på 1660-talet i området kring nuvarande Gamla hamn. Skeppsvarven i Jakobstad levererade hundratals fartyg ända till slutet av 1800-talet. Bl.a. Finlands första världsomseglare och Ostindienfarare byggdes i Jakobstad. Traditionen fortlever ännu idag i form av moderna varv som tillverkar avancerade segelyachter i regionen.

LAIVAPIHA

Laivapihan alueesta tulee suomalaisen laivanrakennustaidon ja sotakorvaushistorian museo. Siellä sijaitsevat kuunari Vegan lisäksi myös Jacobstads Wapen -kaljaasi ja nykyaikaisia purjealuksia.

Laivapihaan suunnitellaan Vegaa varten Laivahalli, verstaat puu- ja metallitöitä varten, sekä erityisesti lapsille ja nuorille suunniteltu interaktiivinen käsityöpajatila. Siellä on mahdollista kokeilla perinteisiä työtapoja kuten köydenpönttöä, purjeompelua sekä puu- ja metallitöitä.

Laivapihan valmistuessa vuonna 2030 se muodostaa monitahoisien suomalaisten sotakorvaus- ja laivanrakennustaidon museon, johon on houkuttelevaa tulla kaukaakin. Museo taltioi ja esittelee laivanrakennus- ja korjaustietoutta. Laivapihasta tulee Vanhan sataman merellisen kulttuuriympäristön (RKY) keskeinen kohde.

SKEPPSGÅRDEN

Området Skeppsgården blir ett museum över skeppsbyggnadskonsten och krigsskadeståndet i Finland. Skeppsgården omfattar förutom skonaren Vega även galeasen Jacobstads Wapen, samt moderna segelyachter.

På Skeppsgården byggs Skeppshallen för Vega, verkstader för trä- och metallarbeten, samt en ”interaktiv” hantverkarhall, som riktar sig till barn och ungdomar. I hantverkarhallen finns möjligheter att prova på traditionella arbetstekniker, såsom repslagning, segelsömnad och trä- och metallarbeten.

När Skeppsgården står klar år 2030 bildar den ett mångfacetterat museum över krigsskadeståndet och skeppsbyggnadskonsten i Finland, ett museum som är värt ett långväga besök och där vi kan uppbevara och förkovra våra kunskaper i konsten att bygga och reparera skepp. Skeppsgården blir ett centralt område i den maritima kulturmiljön (RKY) Gamla hamn.

LAIVAHALLI – NYKYAIKAINEN MUSEO TUNNUSMAJAKAN KUPESSA

Laivahalli rakennetaan samaan paikkaan, jossa nykyinen suojarakennus sijaitsee ja Vega on telakalla.

Laivahalli suojaa kuunaria auringolta ja sateelta. Se tarjoaa lisäksi houkuttelevia tiloja näyttelyitä, luentoja ja juhlatilaisuuksia varten. Hallin arkkitehtoniset muodot viestivät sekä nykyaikaa että historiaa. Laivahalli saa nykymuseon arvolle sopivan tunnusmerkin perinteisestä tunnusmajakasta.

Vega sijoitetaan hallin kylmään osaan; ajatuksena on luoda telakkaympäristö, jossa laivan rakentamisen prosessi on näkyvillä.

SKEPPSHALLEN – ETT NUTIDA MUSEUM MED SILUETTEN AV EN FYRBÅK

Skeppshallen uppförs på samma ställe, där det nuvarande skjulet finns och skonaren Vega står kvar på slip.

Skeppshallen skyddar skonaren från sol och regn, men erbjuder också attraktiva lokaler för utställningar, föreläsningar och festligheter. Hallens utformning är både modern och traditionell. Den traditionella fyrbåken ger Skeppshallen ett kännetecken värdigt för ett nutida museum.

Vega kommer att stå i en kall hall; tanken är att återskapa en varvsmiljö och åskådliggöra processen; ett skepp som håller på att byggas.

NÄYTTELY- JA KOKOELMAOSA sijaitsevat lämpimässä tilassa, jonka materiaalit mukailevat kuunaria; puuta ja metallia. Lasiseinä erottaa aluksen kookkaan rungon ja näyttelytilan toisistaan. Näyttelytilasta katsoen kuunarin muodot tulevat dramaattisella tavalla esille.

Etelänpuoleiset julkisivut on verhottu vaakasuuntaisiin lehtikuusipaneelein, jotka on kyllästetty teravapellavaöljyllä. Siitä leviää juuri oikeanlainen, laivanrakennukseen liittyvä, tuoksu.

Pohjoinen julkisivu on teräsverkkoa, joka jättää kuunarin näkyväksi. Rungon linjakuus on koko komeudessaan esillä satunnaisen tielläkulkijan ihailtavaksi.

UTSTÄLLNINGS- OCH SAMLINGSDELEN kommer att finnas i uppvärmda lokaler som kan användas året om. Materialpaletten i hallen är ett eko av skonaren; trä och stål. En glasvägg skiljer skrovet från utställningsdelen, varifrån skrovets former dramatiskt framträder.

Fasaderna mot söder är beklädda med horisontalt liggande lärkträpanel, som impregneras med tjärninolja; något som ger den rätta ”doften” av skeppsbyggnad åt området.

Fasaden mot norr kommer däremot att lämnas transparent och bekläds med ett stål nät. Skonarens skrov framträder således i all sin elegans för besökare som går längs vägen i Gamla hamn.

SOTAKORVAUSKUUNARIT JA SUOMEN TEKNOLOGINEN KEHITYS

Sotakorvaukset muuttivat suomalaisen laivanrakennuksen merkittäväksi vientiteollisuudeksi Sotakorvausteollisuuden valtuuskunta ja hanketta varten perustetut telakat ratkoivat yhteistyössä vuosina 1944-1952 monia materiaali- ja tuotanto-ongelmia. Neuvostoliiton vaadittua suuren joukon kuunareita rakennettavaksi, oli löydettävä tehokas ja luotettava tapa rakentaa pussia purjelaivoja sarjatuotantona. Suomen parhaat liimapuu ja laivanrakennuksen tuntijat etsivät yhdessä tietoa ympäri maailmaa ja kehittivät osaamista helposti saatavilla olevan kotimaisen puun oivaltavaan käyttöön. Teknologinen yhteistyö viranomaisten ja yritysten välillä olikin yksi tärkeimmistä onnistumisen avaimista vaikeassa paikassa. Sotakorvausten kuunariohjelma auttoi näin käynnistämään kotimaista liimateollisuutta ja puukomposiittirakenteiden valmistusta. Kehityksen jäljet näkyvät yhä ympäri Suomea, ja liimapuu on taas ajankohtainen, uusiutuva rakennusmateriaali. Sotakorvauskuunari Vega avulla tämä tarina voidaan kertoa kouriintuntuvasti.

Aaro Sahari

Väitöskirjatutkija/doktorand, Helsingin yliopisto
Päätoimittaja/chefredaktör, Tekniikan Waiheita

KRIGSSKADESTÅNDSSKONARNA OCH DEN TEKNISKA UTVECKLINGEN I FINLAND

Krigsskadeståndet utvecklade det finska skeppsbygandet till en betydelsefull exportindustri. Många material- och produktionsproblem löstes under åren 1944-1952 vid varven som Delegationen för krigsskadeståndsindustrin grundade. Eftersom Sovjetunionen krävde att en stor mängd skonare skulle byggas måste man hitta ett effektivt och pålitligt sätt att bygga segelfartyg av trä i serieproduktion. De mest kunniga inom limträ- och skeppsbyggnad sökte tillsammans information runt om i världen och utvecklade kunnandet i smart användning av det lättillgängliga inhemska träet. En av de viktigaste nycklarna till framgång i den svåra situationen var det tekniska samarbetet mellan myndigheter och företag. Skonarprogrammet för krigsskadeståndet understödde därmed starten av den inhemska limindustrin och produktionen av träkompositstrukturer. Spåren av denna utveckling syns fortfarande runt om i Finland och limträ är igen ett aktuellt och förnybart byggnadsmaterial. Med hjälp av krigsskadeståndsskonaren Vega kan den här historien berättas på ett påtagligt sätt.

TEKNISIÄ TIETOJA

Vega on rakennettu männystä liimapalkkitekniikalla
Oy Laivateollisuus Ab:n telakalla Turussa. Valmis 1952.

Pituus, runko 43,57 m

Pituus, suurin (kokkapuu ml.) 51,70 m

Leveys 9,10 m

Syväys 3,45 m

Purjepinta-ala, eri versioita 715/822/834/840 m²

Pääkone 3-syl June-Munktell 225 ahv

Nopeus koneella 7,5 solmua

Nopeus purjeella 8,0 solmua

Miehistö 50 henkeä

TEKNISKA DATA

Vega är byggd av furu med limbalkteknik på

Oy Laivateollisuus Ab:s varv i Åbo. Färdig 1952.

Längd, skrov 43,57 m

Längd, största (inkl. bogspröt) 51,70 m

Bredd 9,10 m

Djupgång 3,45 m

Segelarea, olika versioner 715/822/834/840 m²

Huvudmotor 3-cyl. June-Munktell 225 ahk

Fart med motor 7,5 knop

Fart med segel 8,0 knop

Besättning 50 personer

YHTEYSTIEDOT/KONTAKT

vegastiftelsen@gmail.com

c/o Maria Lunabba +358505947814

Laivapiha/Skeppsgården:

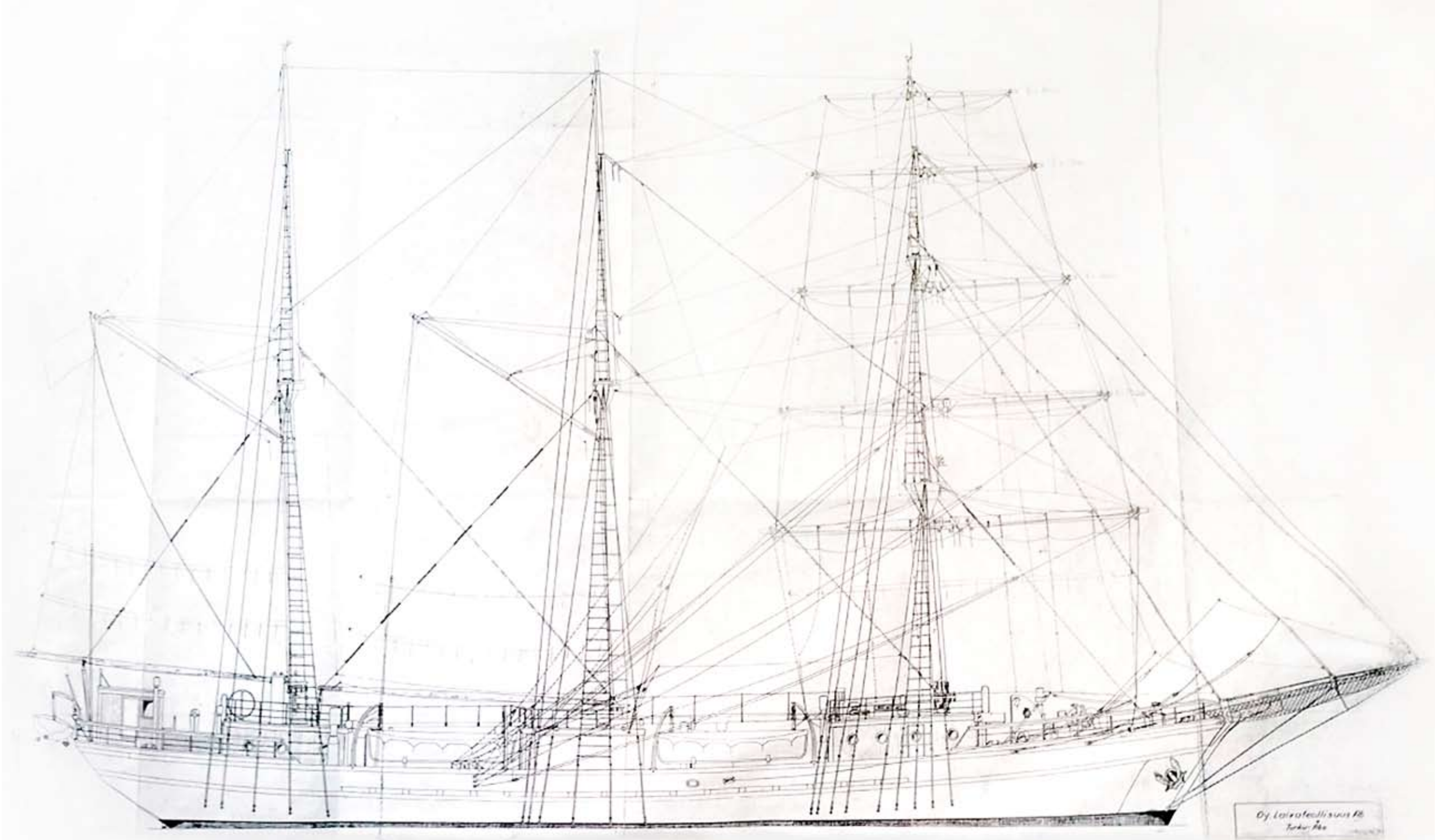
Vanhanhaminantie 19 Gamla Hamnvägen

Pietarsaari/Jakobstad

www.vegastiftelsen.fi

VALOKUVAT/FOTOGRAFIERNA

LAAJA arkitekter (5, 11, 12, 15, 16, kansi/
pärm), Staffan Storbacka (7), Ken Kackur (8),
Eesti Meremuuseum (19), Daniel Björkskog
(20), Vega-säätiö/Vega-stiftelsen

LEADER
Aktion
Österbotten

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

VEGA-SÄÄTIÖ 2018 VEGA-STIFTELSEN